

«Марія, серденько моє»

Десь зо два роки тому я розповів мексиканському кінорежисерові Хайме Умберто Ермосільйо випадок з реального життя у сподіванні, що він зробить з цього фільм, та, здавалось, його це не зацікавило. Проте через два місяці він без жодного попередження прийшов сказати мені, що вже має перший начерк сценарію, тож ми разом продовжили працювати над ним, доки він не набув свого остаточного вигляду. Перед тим як виліпити характери головних дійових осіб, ми дійшли згоди про те, які саме двоє акторів зможуть найкраще їх зіграти: Марія Рохо і Ектор Бонілья. Це також дало змогу нам розраховувати на співпрацю їх обох при написанні певних діалогів, деякі ми просто накидали в загальних рисах, аби вони імпровізували, послуговуючись власною манерою мови під час зйомок.

Єдине, що я мав написане про ту історію (відколи мені її розповіли багато років тому в Барселоні), це розрізнені замітки в шкільному зошиті та ідею назви: «Ні, я прийшла лише поговорити по телефону». Та коли ми рестрували проект сценарію, нам здалося, що ця назва не є найбільш підходящою, і тимчасово назвали його «Марія, моя любов». Пізніше Хайме Умберто Ермосільйо дав йому остаточну назву: «Марія, серденько моє». Вона найкраще пасувала цій історії — не лише за своєю суттю, але також за стилем.

Свою лепту у фільм вносили усі. Творці, актори, техніки пособляли картині своєю роботою, а єдиною готівкою, яку ми мали за душею, були два мільйони песо від Веракрузького університету; себто 80 тисяч доларів, а в кіновиробництві цього не стане навіть на пундики. Фільм зняли на 19-міліметрову плівку і в кольорі, за 93 дні каторжних робіт у гарячковій атмосфері кварталу Порталес, який мені здається одним із найхарактерніших в Мехіко. Я знав його дуже добре, бо понад двадцять років тому працював у складальні типографії в цьому кварталі і бодай раз на тиждень, по завершенню роботи, ми з тими добрими ремісниками і найкращими друзями йшли перехилити не одну чарчину в місцевих корчмах. Нам здалося, що він є природним середовищем для фільму «Марія, серденько моє». Нещодавно я подивився вже завершену картину і зрадів, упевнившись, що ми не помилились. Вона чудова, ніжна і водночас жорстока, і, виходячи з залу, я відчув, як мене проймає трепет від спалаху ностальгії.

Марія, головна героїня, в реальному житті була двадцятип'ятирічною дівчиною, що недавно вийшла заміж за працівника комунальних служб. Якось увечері, коли вона їхала сама по безлюдному шосе під рясним дощем, її автомобіль зламався. Через годину марних сигналів транспортним засобам, що проїздили мимо, водій якогось автобуса змилосердився над нею. Їхав він недалеко, але Марії досить було знайти місцину, де був би телефон, щоб попросити чоловіка приїхати за нею. Їй ніколи не спало би на думку, що в тому автобусі на винайм, набитому стуманілими жінками, для неї почнеться абсурдна і незаслужена драма, яка назавжди змінить її життя.

Надвечір, усе ще під безупинним дощем, автобус в'їхав у бруковане подвір'я величезної і похмурої будівлі, розташованої в природному парку. Жінка, що була відповідальною за інших, якось по-дитячому звеліла їм вийти з автобуса, наче то були школярки. Однак усі вони були

немолодими, виснаженими і відсутніми і пересувалися ходою, яка, здавалось, не від цього світу. Марія вийшла останньою, не переймаючись зливою, бо вже й так промочила до рубця. Відтак відповідальна за групу передала її іншим, що вийшли її зустрічати, сіла в автобус і поїхала геть. До цієї миті Марія не усвідомлювала, що оті 32 жінки були тихо помішаними, переведеними з іншого міста, і що насправді вона — в притулку для божевільних.

Усередині будівлі Марія відділилася від групи і запитала службовку, де телефон. Одна з доглядачок, що вела хворих, змусила її вернутись у шеренгу, лагідно промовляючи: «Сюди, дорогенька, ось тут є телефон». Марія, разом з іншими жінками, пройшла тьмяним коридором і врешті опинилась у загальній спальні, де доглядачки стали розподіляти ліжка. Марії також виділили одне. Радше потішена непорозумінням, Марія пояснила одній з доглядачок, що її автомобіль зламався на шосе і їй потрібен тільки телефон, аби сповістити чоловіка. Доглядачка вдала, що уважно її слухає, але знову відвела до ліжка, намагаючись заспокоїти її лагідними словами.

«Гаразд, дорогенька, — казала вона, — якщо поводитимешся добре, то зможеш поговорити по телефону, з ким захочеш. Але не тепер, а завтра».

Раптом зрозумівши, що вона ось-ось потрапить у смертельну пастку, Марія втекла зі спальні. Та не встигла вона дістатися вхідних дверей, як кремезний охоронець догнав її, вправно викрутив їй руки, а інші два допомогли вбрати на неї гамівну сорочку. Трохи згодом, позаяк вона не припиняла кричати, їй вкололи снодійне. Наступного дня, оскільки вона і далі бунтувала, її перевели у відділення для буйних хворих і навіть, щоб знесилити її, застосували шланг з крижаною водою під великим тиском.

Чоловік Марії заявив про її зникнення після опівночі, коли упевнився, що її нема ні в кого зі знайомих. Автомобіль, покинутий і розібраний злодіями, наступного дня

знайшли. Через два тижні поліція закрила справу — бучімто Марія, розчарована своїм нетривалим шлюбним досвідом, втекла з іншим.

На ту пору Марія ще не обвиклася з життям в санаторії, але її характер було зламано. Вона досі відмовлялася брати участь в іграх хворих просто неба, але ніхто її не силував. Врешті-решт, казали лікарі, так починали всі і рано чи пізно таки включалися в життя спільноти. На третьому місяці неволі Марії нарешті вдалося завоювати довіру соціальної працівниці, і та погодилася передати вістку її чоловікові.

Маріїн чоловік відвідав її наступної суботи. В прийомному покої директор санаторію в дуже переконливих термінах пояснив йому, яким є стан Марії і в який спосіб він сам може допомогти їй прийти до тями. Попередив його про домінуючу манію — телефон, і розказав як поводитися під час візиту, аби запобігти, щоб з нею знову не стався один з її звиклих нападів шаленства. Вся річ у тому, як то кажуть, аби їй не перечити.

Попри те, що чоловік точно дотримувався вказівок лікаря, перші відвідини були жахливими. Марія намагалася будь-що піти з ним, і для того, аби уговтати її, мусили знову вдатися до гамівної сорочки. Але потроху вона ставала сумирнішою під час наступних візитів. Тож чоловік і далі провідував її кожної суботи, приносячи їй щоразу фунт шоколадних цукерок, доки лікарі не сказали йому, що це не найкращий для Марії гостинець, позаяк вона стала гладшати. Відтоді він приносив їй лише троянди.

*5 травня 1981 року,
«Ель Паїс», Мадрид*